

INSTYTUT MEDYCYNY PRACY IM. PROF. J. NOFERA

„Monitorowanie narażenia na hałas i szacowanie ryzyka uszkodzenia
słuchu u pracowników różnych grup zawodowych”
Łódź, 04 listopada 2020 r.

Zawodowe uszkodzenie słuchu – epidemiologia, patogeneza, klinika, czynniki ryzyka

Prof. med. Mariola Śliwińska-Kowalska

**Klinika Audiologii i Foniatrii
Instytut Medycyny Pracy w Łodzi**

**Konsultant krajowy w dziedzinie
audiologii i foniatrii**

*Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia
na lata 2016–2020, finansowane przez Ministra Zdrowia*

Częstość występowania uszkodzeń słuchu /WHO/

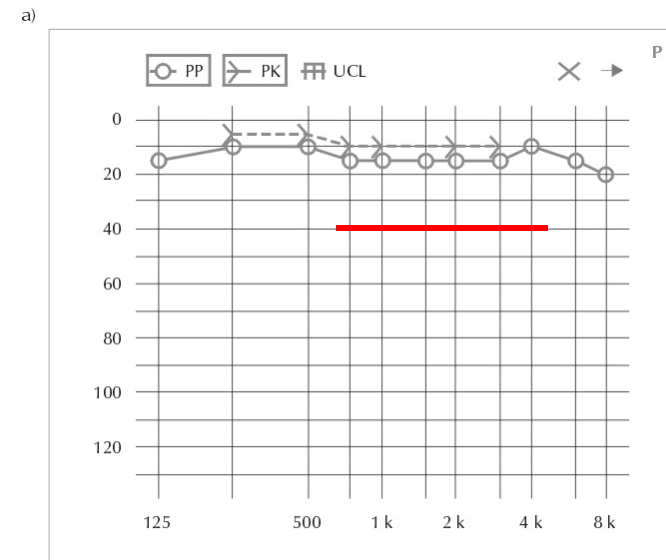

6,1% (466 mln)
ludzi na świecie ma
niepełnosprawność słuchową

* Niepełnosprawność słuchowa definiowana jest przez WHO jako uszkodzenie słuchu o głębokości >40 dB u ludzi dorosłych i >30 dB u dzieci, średnio dla częst. 0,5, 1, 2 i 4 kHz w uchu lepiej słyszącym

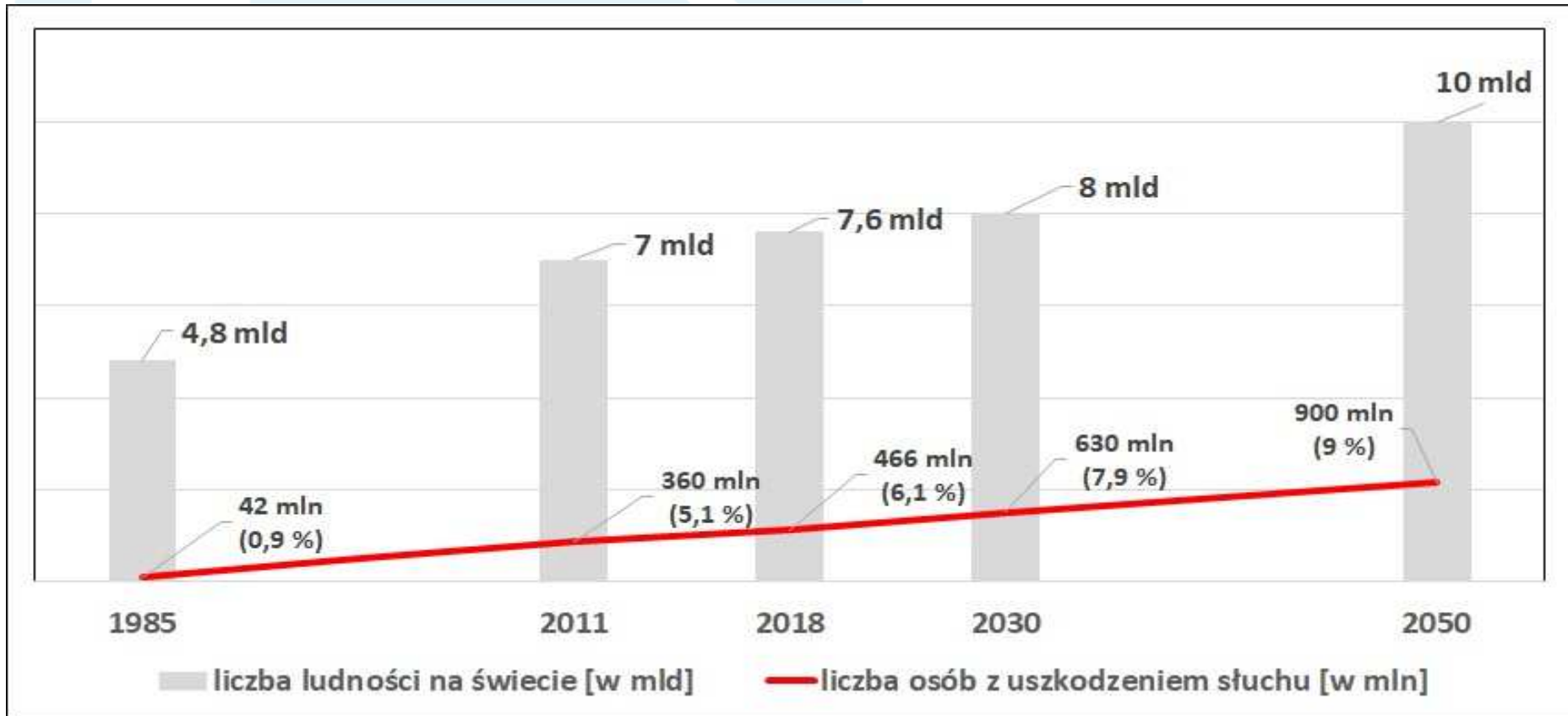
Strona internetowa:

<https://www.who.int/deafness/estimates/en/>

Prognozowana liczba osób z niepełnosprawnością słuchową do roku 2050

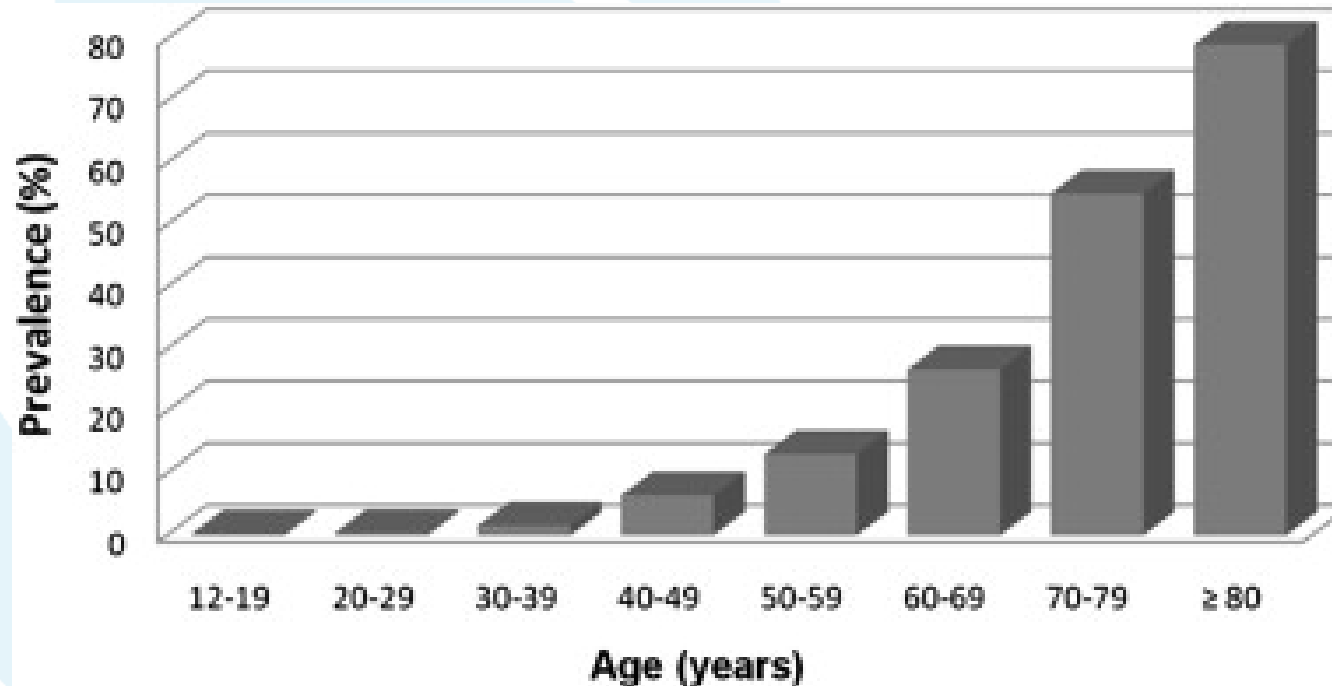
[Olusanya, Davis AC, Hoffman HJ. Bull World Health Organ. 2019 doi: 10.2471/BLT.19.224683](#)

INSTYTUT MEDYCYNY PRACY IM. PROF. J. NOFERA

Częstość uszkodzeń słuchu podwaja się z każdą dekadą życia

USA

Lin FR et al. Biol Sci Med. Sci, 2011

W populacji powyżej 65 r.ż. 1/3 osób z niepełnosprawnością słuchową
Najczęstsze przyczyny – starzenie się i hałas

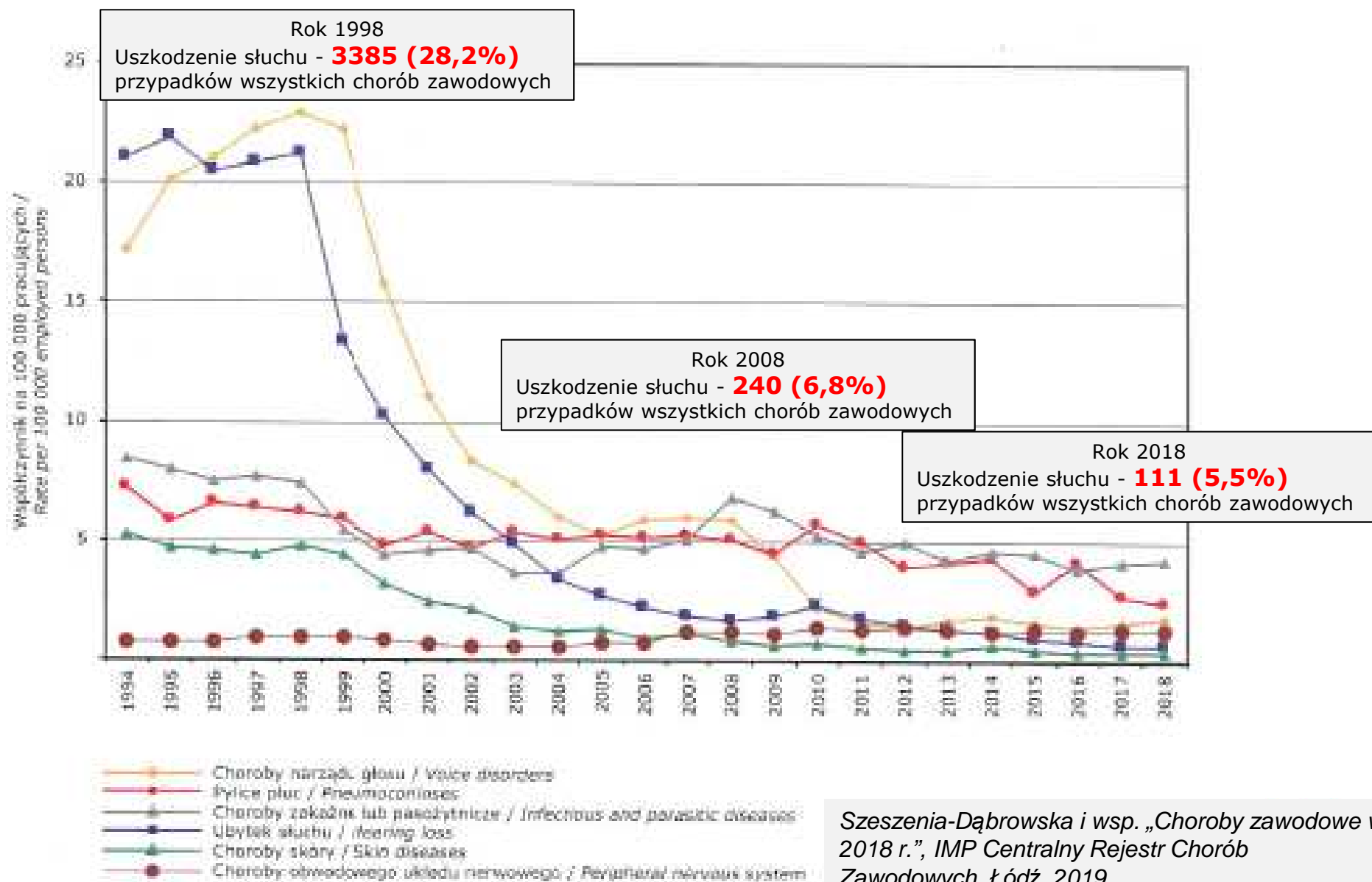
<https://www.who.int/deafness/estimates/en/>

Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia

na lata 2016–2020, finansowane przez Ministra Zdrowia

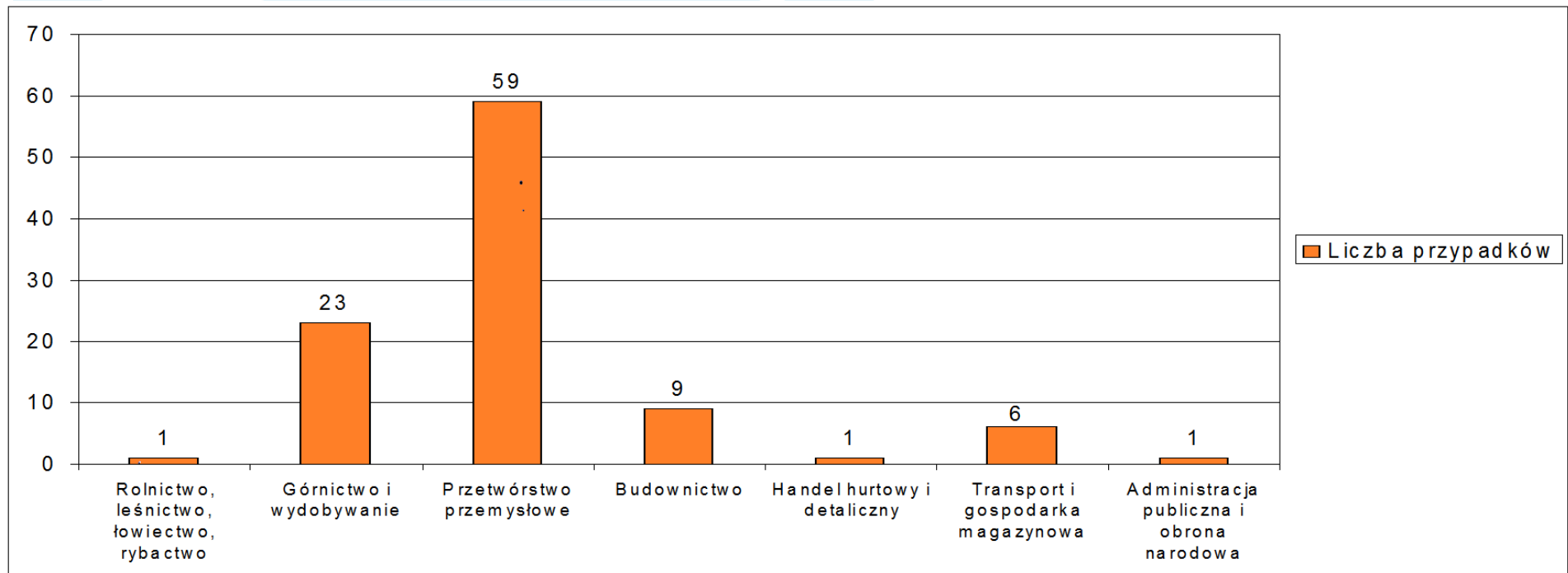

Częstość zawodowych uszkodzeń słuchu w Polsce w latach 1998-2018

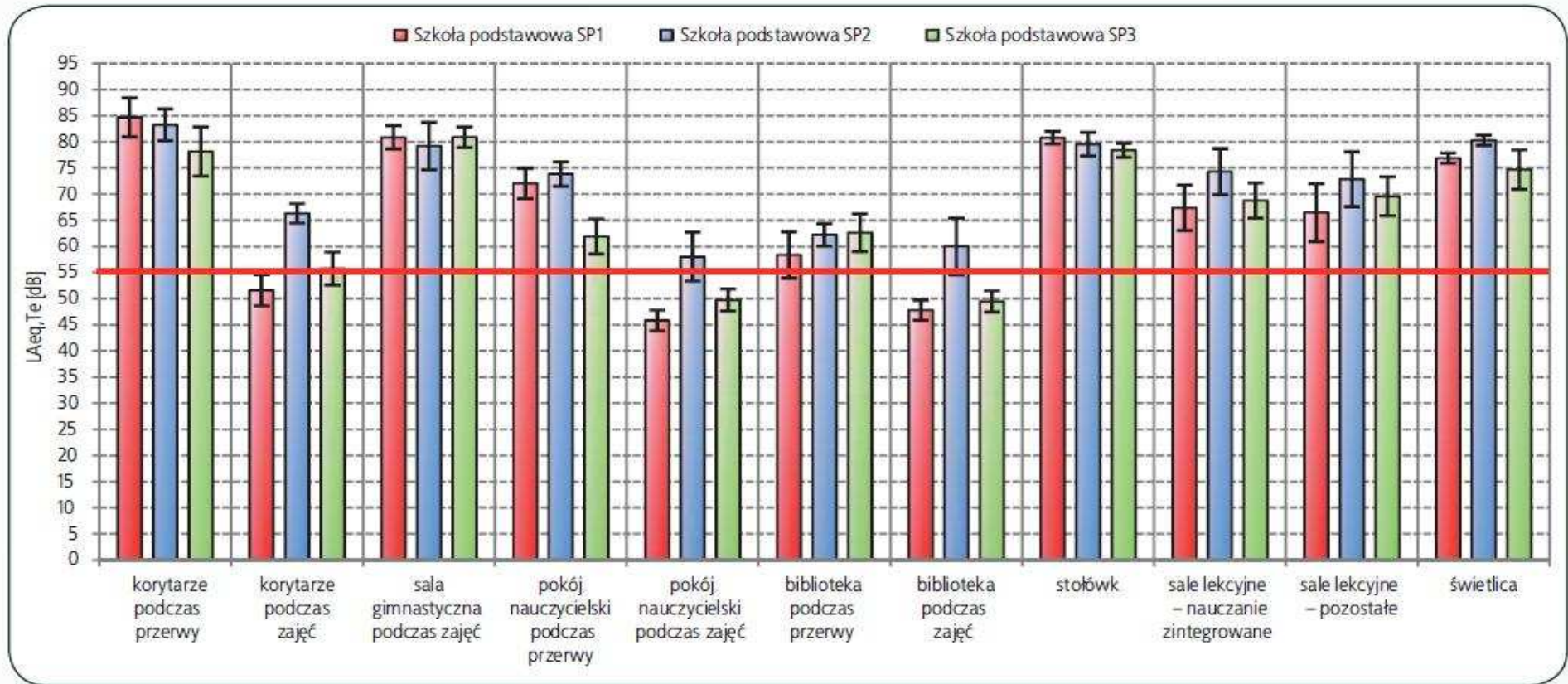
Obustronny trwały ubytek słuchu w Polsce w 2017 roku wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (dane GUS)

INSTYTUT MEDYCyny PRACY IM. PROF. J. NOFERA

Narażenie na hałas nauczycieli w klasach szkolnych

Augustyńska D. i wsp. Bezpieczeństwo Pracy. Centralny Instytut Ochrony Pracy– Państwowy Instytut Badawczy 2010

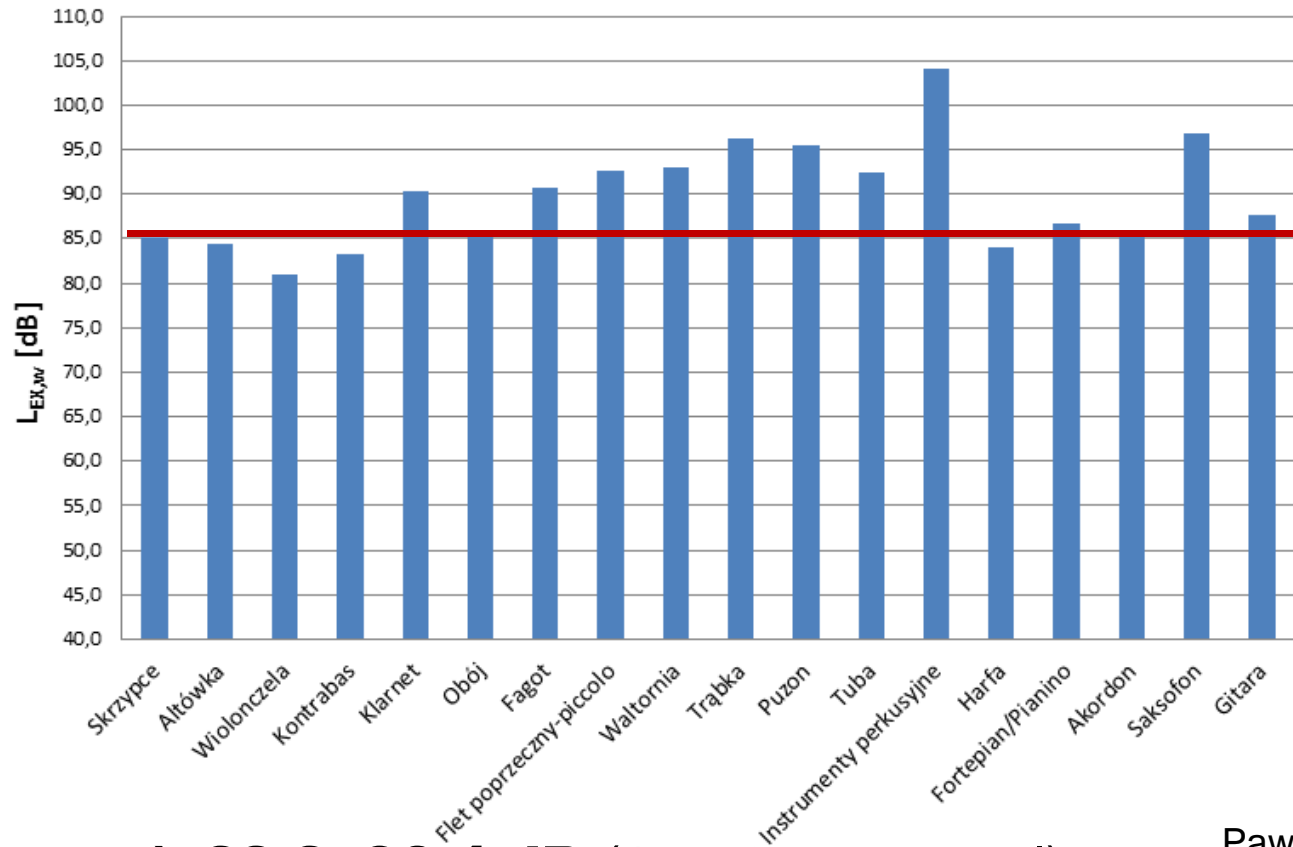
Zadanie realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020, finansowane przez Ministra Zdrowia

Ocena narażenia muzyków na dźwięki

Obciążenia grą na instrumentach, średnio: $28,0 \pm 18,2$ h/tydzień

NDN: 85 dB

$L_{EX,w,50} > 85$ dB

80,8%
badanych
studentów

$L_{EX,w,50} \rightarrow 83,8-96,4$ dB (10.– 90. percentyl)

Pawlaczyk-Łuszczynska, M. –
za zgodą

Narażenia środowiskowe na hałas

85 dB	Hałaśliwa restauracja	do 118 dB	Seans filmowy
do 110 dB	Pasaż handlowy	60 -120 dB	Osobiste odtwarzacze muzyki
85-115 dB	Łodzie motorowe	do 125 dB	Odtwarzacz samochodowy
90-120 dB	Motocykle	do 120 dB	Siłownie i sale sportowe
do 99 dB	Skutery śnieżne	do 127 dB	Zawody sportowe
do 110 dB	Dyskoteka	do 130 dB	Wyścigi samochodowe
85-100 dB	Zabawa taneczna	125-155 dB	Petardy w odległości ok. 3 m
110-120 dB	Koncerty	150-167 dB	Strzelectwo

INSTYTUT MEDYCyny PRACY IM. PROF. J. NOFERA

Ryzyko zdrowotne związane z osobistymi odtwarzaczami muzyki

RAPORT SCENIHR 2008

Chair prof. K. Rydzyński, Rapporteur prof. M. Sliwinska-Kowalska

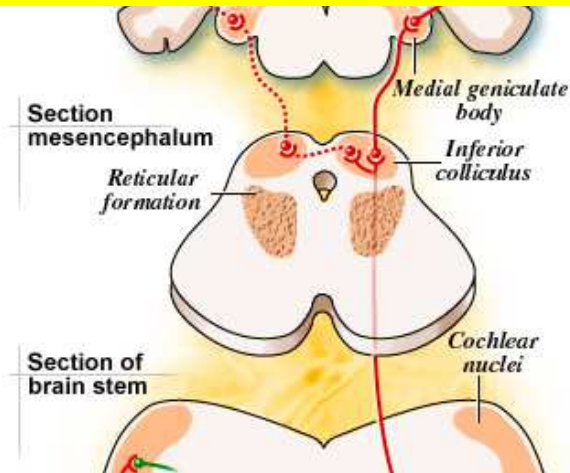
- Średni czas tygodniowy ekspozycji od <1h – 14 godz.
- Średni $L_{Aeq,8h}$ między **75 to 85 dB(A)**
- Minimalne ryzyko uszkodzenia słuchu u większości użytkowników PMPs

Jednakże,

- U **5-10%** młodych osób występuje duże ryzyko uszkodzenia słuchu po 5 latach ekspozycji (**od 2,5 do 10 milionów nastolatków w Europie**)
- U tych, którzy słuchają muzyki ponad 1 godz. dziennie przy dużym wzmocnieniu (>60% mocy urządzenia)

Miejsce uszkodzenia drogi słuchowej

Zaburzenia ośrodkowe słuchu – zaburzenia przetwarzania słuchowego

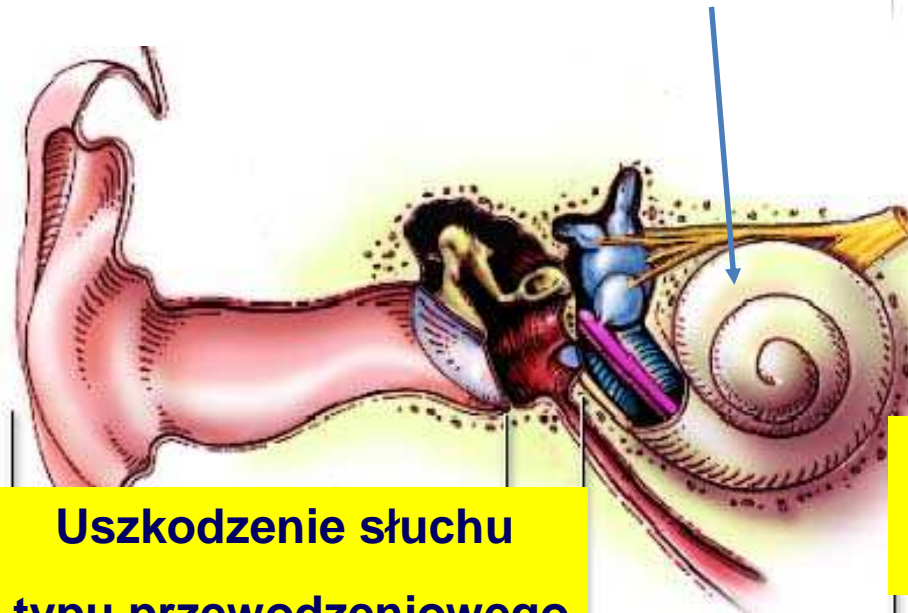

Uszkodzenie słuchu
typu odbiorczego - pozaślimakowe

Uszkodzenie słuchu
typu odbiorczego - ślimakowe

Hałas

Uszkodzenie słuchu
typu przewodzeniowego

Uraz akustyczny a NIHL

Uraz akustyczny

Uszkodzenia słuchu spowodowane hałasem

Przyczyna

Eksplozja wybuch

Długotrwałe działający hałas o umiarkowanym poziomie

Skutki

Uszkodzenie mechaniczne błony bębenkowej, łańcucha kosteczek, ucha wewnętrznego

Uszkodzenie (metaboliczne) narządu Cortiego, wtórna degeneracja włókien nerwowych

Orzecznictwo

Wypadek przy pracy

Choroba zawodowa

Czynniki istotne dla rozwoju uszkodzenia przez hałas

- ◆ Poziom ciśnienia akustycznego hałasu (SPL)
- ◆ Czas narastania dźwięków hałasu (hałas impulsowy powoduje większe uszkodzenia niż ciągły)
- ◆ Długość ekspozycji
- ◆ Indywidualna wrażliwość / podatność na niekorzystne działanie hałasu na ucho wewnętrzne

TTS

temporary threshold shift)

czasowe przesunięcie
progu słuchu

PTS

permanent threshold shift)

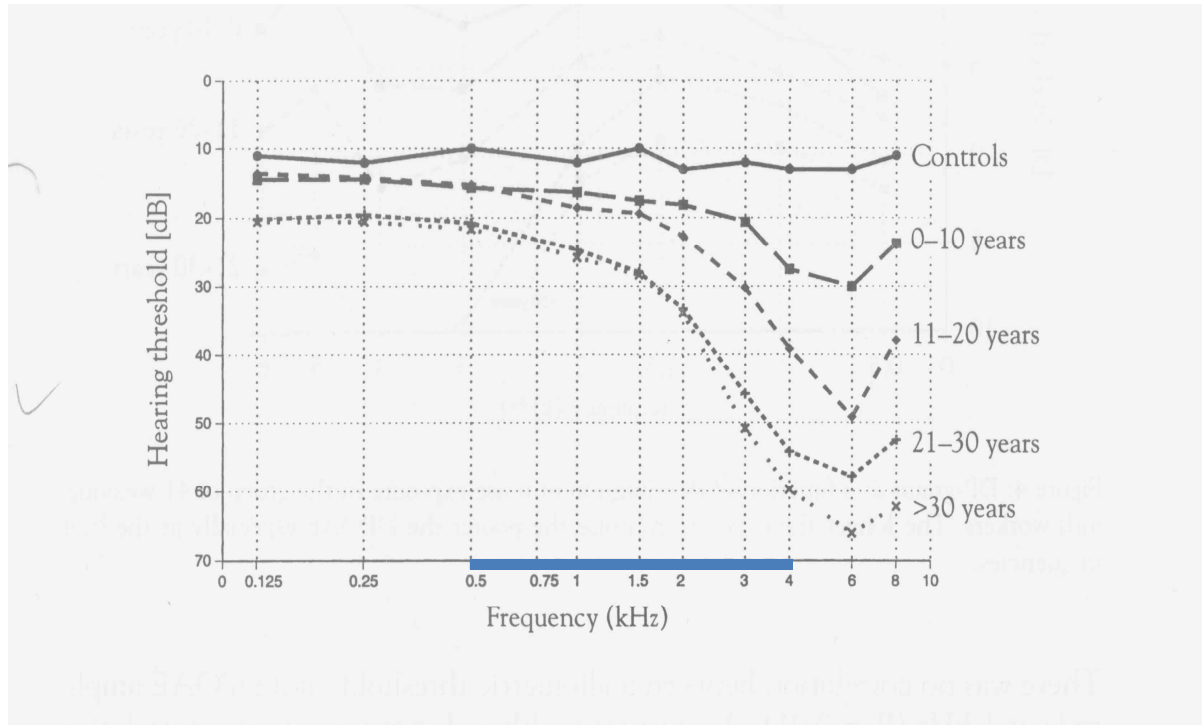
trwałe przesunięcie
progu słuchu

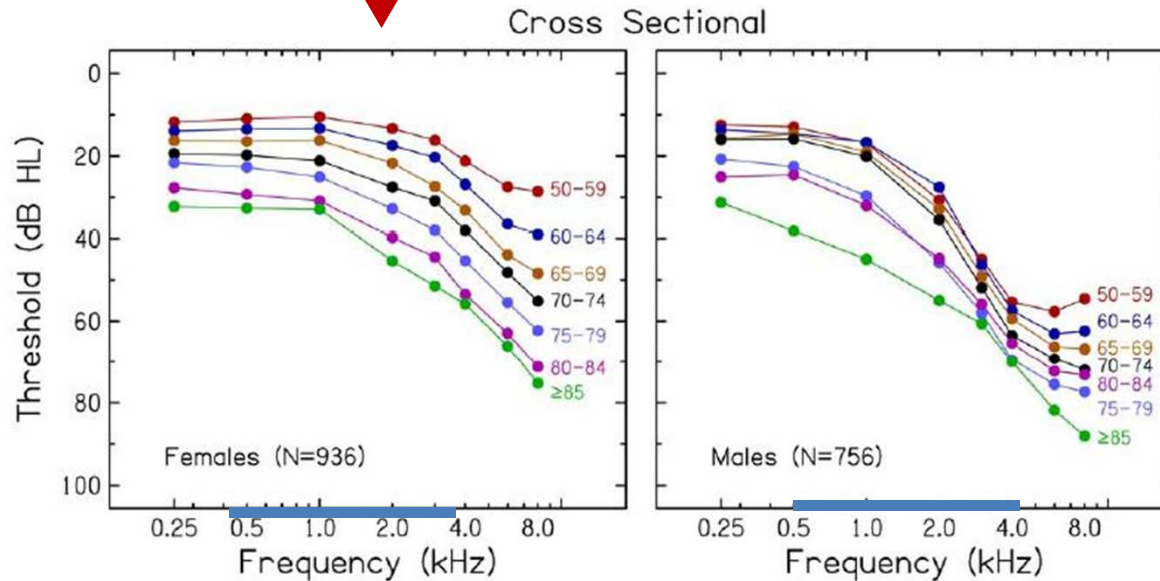
Diagnostyka uszkodzenia słuchu spowodowanego hałasem – wywiad

- Wywiad dotyczący ekspozycji
  - narażenie na hałas (zawód, poziomy hałasu, rodzaj narażenia – ostry/przewlekły, rodzaj hałasu – ciągły/impulsowy)
  - współwystępowanie narażenia na substancje chemiczne
- Wywiad dotyczący objawów chorobowych
  - uszkodzenie słuchu (początek- nagły/przewlekły, stopień niedosłuchu, rozumienie mowy w hałaśliwym otoczeniu, symetria niedosłuchu)
  - szumy uszne
  - zawroty głowy / zaburzenia równowagi (brak)
  - przebyte urazy głowy
- Wywiad dotyczący osobniczych czynników ryzyka
  - palenie papierosów
  - nadciśnienie
  - inne choroby (cukrzyca, choroby nerek)
  - leki (teraz i w przeszłości)
  - wywiad rodzinny

Hałas →

Starzenie się ↓

Sliwinska-Kowalska M, 2012

*Dubno J,
Otorynolaryngologia, 2012*

Indywidualne czynniki ryzyka uszkodzenia słuchu przez hałas

- Wiek
- Płeć
- Palenie papierosów
- Nadciśnienie
- Zaburzenia krążenia krwi w uchu wewnętrznym
  - hyperlipidemia
  - choroby ogólne (cukrzyca, niewydolność nerek)
- Pigmentacja
- Substancje ototoksyczne (rozpuszczalniki organiczne, leki),
- Dziedziczność (geny)

INSTYTUT MEDYCYNY PRACY IM. PROF. J. NOFERA

Wykaz chorób zawodowych

(Dz. U. Nr 105 poz. 869 z dn. 30.06.2009r. – obowiązujący aktualnie)

21. Obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszącym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1, 2, i 3 kHz – 2 lata*

*okres, w którym wystąpienie udokumentowanych objawów chorobowych upoważnia do rozpoznania choroby zawodowej pomimo wcześniejszego zakończenia narażenia zawodowego

Stopnie uszkodzenia słuchu wg WHO

Stopień uszkodzenia słuchu*	Wynik badania audiometrycznego (wartość ISO)**	Wpływ na czynność słuchu	Zalecenia
0 – brak	25 dB lub lepiej (lepsze ucho)	Brak lub bardzo małe problemy ze słuchem. Pełne słyszenie szeptu.	-
1 – małe	26-40 dB (lepsze ucho)	Możliwość słyszenia i powtarzania słów mówionych normalnym głosem z odl. 1 m	Porada audiologiczna: możliwa potrzeba aparatu słuchowego.
2 – umiarkowane	41-60 dB (lepsze ucho)	Możliwość słyszenia i powtarzania słów mówionych podniesionym głosem z odległości 1 m.	Zwykle aparat słuchowy jest rekomendowany.
3 – duże	61-80 dB (lepsze ucho)	Możliwość słyszenia niektórych słów wypowiedzianych krzykiem do ucha lepszego.	Aparat słuchowy jest konieczny. Jeśli jest on niedostępny, wskazana nauka czytania z ruchu warg i języka migowego
4 – głębokie, włączając głuchotę	81 dB lub gorzej (lepsze ucho)	Nieemożność słyszenia i rozumienia słów, nawet wypowiedzianych krzykiem.	Aparat słuchowy może pomagać w rozumieniu słów. Konieczna jest dodatkowa rehabilitacja. Duże znaczenie ma umiejętność czytania z ruchu warg i znajomość języka migowego

* Stopnie 2, 3 i 4 są kwalifikowane jako niepełnosprawność słuchowa

** Audiometryczna wartość ISO oznacza średnią dla 500, 1000, 2000 i 4000 Hz